

Årsrapport for Forsvarsdepartementets tilskuddsordninger 2016

Innhold

1. Sammen drag	3
2. Om tilskuddsordningene	3
2.1 Tilskuddsordning for akademiske institusjoner og universitetsmiljø innen sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning	
2.2 Tilskuddsordning for frivillige organisasjoner og virksomhet	4
2.3 Tilskuddsordning for kommunikasjonsprosjekter	4
2.4 Tilskuddsordning for 2. verdenskrig- og kulturhistoriske hendelser	5
3. Aktivitet og utviklingsprosesser i 2016.....	5
3.1 Tilskuddsordning for akademiske institusjoner og universitetsmiljø innen sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning	5
3.2 Tilskuddsordningen for frivillige organisasjoner og virksomhet	5
4. Måloppnåelse og samfunnsverdi for Forsvarsdepartementets tilskuddsordninger	6
5. Oversikt over tildelte midler i 2016.....	7

1. Sammendrag

Denne årsrapporten gir en samlet oversikt over Forsvarsdepartementets (FD) tilskuddsordninger og hvordan midlene er fordelt i 2016.

FDs tilskuddsordninger er fordelt over to kapitler i forsvarsbudsjettet. Tilskuddsordningen over kapittel 1700, post 73, har som formål å finansiere spesifikke prosjekter som analyserer forsvars- og sikkerhetspolitiske temaer av særlig interesse for FD og Forsvaret. For 2016 ble det over post 73 tildelt 14,028 mill. kroner. Dette beløpet ble fordelt med om lag 33 prosent til kortsiktige (ettårige) forskningsprosjekter og 67 prosent til mer langsiktig forskning, som treårige doktor- og postdoktorgradsstipendiater, og treårige aktivitetsprosjekter.

Kapittel 1700, post 71, gir tilskudd til aktivitet som stimulerer til økt kunnskap om, og forståelse for, norsk sikkerhets- og forsvarspolitik, eller bidrar til og støtter opp under Forsvarets mål og prioriteringer. For 2016 ble det over post 71 tildelt 56,223 mill. kroner. Av disse fordelte FD 54,455 mill. kroner til forsvarsrelaterte frivillige organisasjoner, og 1,768 mill. kroner til tiltak ifm. 2. verdenskrig og kulturhistoriske hendelser.

I 2016 tildelte ikke FDs kommunikasjonsenhet støtte til kommunikasjonsprosjekter.

Tabellene fra side 7 og utover gir en detaljert oversikt over fordelingen av tilskuddsmidlene i 2016.

2. Om tilskuddsordningene

FD forvalter fire ulike tilskuddsordninger. Disse er rettet mot sikkerhets- og forsvarspolitiske forskningsmiljøer, kommunikasjons-/informasjonsprosjekter, frivillige forsvarsrelaterte organisasjoner og andre verdenskrig- og kulturhistoriske prosjekter. Ordningene forvaltes av FDs avdelinger for sikkerhetspolitikk og for personellpolitikk, kompetanse og fellesjuridiske tjenester, samt kommunikasjonsenheten.

2.1 Tilskuddsordning for akademiske institusjoner og universitetsmiljø innen sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning

FD har siden 1994 bidratt til relevant forskningsbasert kompetanse om sikkerhets- og forsvarspolitiske spørsmål i Norge ved å finansiere spesifikke prosjekter som analyserer sikkerhets- og forsvarspolitiske temaer av særlig interesse for FD og Forsvaret. Tilskuddet gis over kapittel 1700, post 73, i forsvarsbudsjettet. Post 73 var for 2016 på 15,133 mill. kroner. 14,028 mill. kroner ble tildelt med om lag 33 prosent på kortsiktige (ettårige) forskningsprosjekt og 67 prosent på mer langsiktig forskning, som treårige doktor- og postdoktorgradsstipendiater og treårige aktivitetsprosjekter. En doktorgrad ble avsluttet tidligere enn planlagt. Dette medførte at 1,1 mill. kroner ikke ble benyttet. Tildelingen av ettårige prosjektstøttemidler baseres på åpen konkurranse mellom søkere

tilknyttet en rekke institusjoner og institutter, etter temakriterier som oppdateres årlig. Doktorgrad- og postdoktorgradstøtte har blitt tildelt etter en rotasjonsmodell mellom Norsk Utenrikspolitisk Institutt, Institutt for Forsvarsstudier, ARENA og Fredsforskningsinstituttet (PRIO). De to treårige aktivitetsprosjektene er etablert med den hensikt å etablere større debatt og kompetanse innen academia og blant beslutningstakere om våre nasjonale sikkerhetspolitiske interesser.

Tilskuddsordningen er i hovedsak ment for institusjoner, tenke-tanker og universitets- og høyskolemiljøer med sikkerhets- og forsvarspolitisk utsyn. I praksis omfatter dette:

- Institusjoner og institutter som har som hovedmål å drive forskning innen sikkerhets- og forsvarspolitiske temaer.
- Institusjoner og institutter som planlegger å iverksette prosjekter med relevans for Forsvaret eller norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk, men som ikke nødvendigvis har som primærmål å drive forsvarsrelatert forskning.

2.2 Tilskuddsordning for frivillige organisasjoner og virksomhet

Forsvaret er avhengig av at samfunnet har kunnskap om forsvarssektorens oppgaver og målsettinger, og av støtte og engasjement rundt Forsvaret og forsvarspolitikken. Tilskuddsordningen for frivillige organisasjoner og virksomhet har som mål å stimulere det sivile samfunnet til aktivitet som støtter opp om sektorens oppgaver, samt fremmer kunnskap og bevissthet om norsk sikkerhets- og forsvarspolitikk i befolkningen. Det kan søkes om både drifts- og prosjektstøtte. Organisasjoner med et klart forsvarsrelatert formål og faste administrative utgifter, kan søke driftsstøtte. I 2016 mottok 11 organisasjoner slik støtte. I tillegg kan organisasjoner og virksomhet med forsvarsrelaterte prosjekter søke prosjektstøtte. Totalt ble det i 2016 fordelt 54,455 mill. kroner til forsvarsrelaterte frivillige organisasjoner. Tilskuddet gis over kapittel 1700, post 71 i forsvarsbudsjettet.

Utover årsrapport og revisorgodkjent regnskap, er det krav til rapportering om bruk av tildelte prosjektmidler. Rapportene sendes inn på et standardisert skjema der organisasjonen evaluerer egen måloppnåelse. Rapportene gir departementet nyttig informasjon som inngår i vurderingen av videre støtte.

2.3 Tilskuddsordning for kommunikasjonsprosjekter

Kommunikasjonsenheten i FD vurderer søknader som kan kategoriseres som kommunikasjonsprosjekter. Formålet med ordningen er å gi støtte til kommunikasjonsprosjekter som stimulerer til økt kunnskap om og forståelse for norsk sikkerhets- og forsvarspolitikk, og at samfunnet bidrar til, og støtter opp under Forsvarets mål og prioriteringer. I 2016 ble det tildelt støtte til European Military Press Association med kroner 50.000 til deres kongress i Oslo.

2.4 Tilskuddsordning for andre verdenskrig- og kulturhistoriske hendelser

Formålet med ordningen er å gi støtte til gode prosjekter som kan gi anerkjennelse til krigsveteraner og andre som ble berørt av krigen. Videre skal støtte kunne gis til tiltak som kan bidra til å spre kunnskap om andre verdenskrig. Det kan også gis støtte til kulturhistoriske prosjekter knyttet til andre verdenskrig eller andre kulturhistoriske hendelser, og til prosjekter som fremmer Forsvarets forankring generelt. Det gis ikke støtte til drift av organisasjoner gjennom denne ordningen.

Et viktig mål med ordningen er at organisasjoner og foreninger, sammenslutninger og initiativtakere med svak økonomi og/eller lav ressurstilgang skal kunne gjennomføre aktivitet som FD finner formålstjenlig å støtte. Totalt ble det i 2016 fordelt 1,768 mill. kroner til andre verdenskrig og kulturhistoriske tiltak. Eksempler på prosjekter det har vært gitt tilskudd til gjennom denne ordningen er bøker om personer og hendelser fra andre verdenskrig, utstillinger, filmer, teateroppsetninger og monumenter.

3. Aktiviteter og utviklingsprosesser i 2016

3.1 Tilskuddsordning for akademiske institusjoner og universitetsmiljø innen sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning

Forskningsstøtte i form av ettårig prosjektstøtte for 2016 ble utlyst høsten 2015, med søknadsfrist 25. november 2015, med påfølgende beslutning om tildeling primo januar 2016.

For å sikre mest mulig åpenhet omkring ordningen, samt for å gjøre den lettere tilgjengelig for alle potensielle søkere, er informasjon om ordningen lagt ut på Forsvarsdepartementets hjemmeside.

3.2 Tilskuddsordning for frivillige organisasjoner og virksomhet

Fristen for å søke drifts- og prosjektstøtte for 2016 var 1. juni 2015. På samme måte som de senere årene ble hele tilskuddspotten fordelt ifm. hovedtildelingen. Det vil si at det ikke ble holdt av midler til oppdukkende prosjekter i gjennomføringsåret.

Våren 2016 ble det avholdt felles informasjonsmøte for de frivillige organisasjonene om tilskuddsordningens krav og kriterier. I møtet la organisasjonene fram sine planer og mål for det kommende året. I oktober ble organisasjonene invitert til en orientering om regjeringens budsjettforslag, herunder fordeling av tilskuddsposten. Orienteringen ble holdt av statssekretær Øystein Bø. Fagavdelingen hadde gjennom året også møter med enkeltorganisasjoner.

Forvaltningsansvar for tilskuddsmidler til veteranrelatert virksomhet ble fra 2015 delegert til Forsvarsstaben v/Veteranavdelingen (FST/V). Den nye ordningen ble

evaluert i 2016 og besluttet videreført på permanent basis. Omleggingen innebærer at alle søknader om drifts- og/eller prosjekttilskudd til veteranorganisasjoner, samt prosjektsøknader fra andre organisasjoner til veteranrelatert virksomhet, nå behandles av FST/V.

Fra og med 2016 stilte Forsvarsdepartementet krav om registrering i Frivillighetsregisteret for organisasjoner som søker driftstilskudd. Frivillighetsregisteret er et sentralt virkemiddel for å forbedre og forenkle samhandlingen mellom frivillige virksomheter og offentlige myndigheter.

4. Måloppnåelse og samfunnsverdi for Forsvarsdepartementets tilskuddsordninger

Forskning og utvikling (FoU) er viktig for å bringe Norge videre som et kunnskapssamfunn. FoU har spilt en viktig rolle i omstillingen i Forsvaret og til utviklingen av sikkerhetspolitikken. Den teknologiske utviklingen, særlig innenfor militær teknologi, og en mer uforutsigbar sikkerhetssituasjon gjør at FoU stadig blir viktigere.

Spesielt for tilskuddsordningen for sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning er at denne forskningen ofte har en kunnskapshevende rolle i det offentlige rom, samt at den har en rådgivende rolle for FD. Forskningen bidrar til å tydeliggjøre de sikkerhets- og forsvarspolitiske utfordringer som fører til kvalifiserte valg for fremtiden. Forskningen skal gå i dybden og vurdere mulighetsrommet og peke på utfordringer, og på den måten bidra til at det bygges et godt forsvar.

Departementet bevilget i 2016 tilskudd til et bredt spekter av forsvarsrelaterte aktiviteter, blant annet konferanser og seminarer, studieturer til NATO og andre institusjoner av spesiell forsvars- eller sikkerhetspolitisk interesse, ivaretagelse av veteraner og aktiviteter som bidrar til samarbeid mellom Forsvaret og det sivile samfunn. Det ble også gjennomført en rekke arrangementer knyttet til prosessen Langtidsplanen for Forsvaret som regjeringen la frem i juni 2016. Aktivitetene har bidratt til å skape oppmerksomhet, debatt og forståelse rundt sentrale problemstillinger innen sikkerhets- og forsvarspolitikk. De frivillige organisasjonene har også bidratt med støtte til Forsvaret, eksempelvis bidrag til gjennomføring av Forsvarets arrangementer og engasjement rundt reservister.

De frivillige organisasjonene som mottar tilskudd fra Forsvarsdepartementet gjør et relevant og viktig arbeid gjennom å skape arenaer for forsvars- og sikkerhetspolitisk debatt, og holde oppmerksomhet og engasjement rundt Forsvaret ved like.

Organisasjonene supplerer også Forsvarets egen virksomhet og tar på seg oppgaver som naturlig tilligger sivilsamfunnet, eller som Forsvaret ikke selv kan prioritere.

Frivilligheten gir merverdi både til den som bidrar og til samfunnet som helhet. Å være frivillig gir kompetanse, erfaring, sosial tilhørighet og mestring til enkeltmennesket. Samtidig skaper frivilligheten fellesskap, den bidrar til en bedre hverdag for mange mennesker, og den bidrar til samfunnsutviklingen gjennom å utfordre og sette dagsorden.

5. Oversikt over tildelte midler i 2016

Nedenfor er en fullstendig oversikt over tilskuddsmottakere i 2016, samt beløpets størrelse.

Kapittel 1700, post 73			
Ettårig Prosjektstøtte:			
Tilskuddsmottaker		Tema	Utbetalt beløp
Institutt for forsvarsstudier (IFS)	L Parnemo	<i>Russia Naval Posture, Priorities and Strategy</i>	800 000
Institutt for forsvarsstudier (IFS)	M Mayer	<i>Political Polarization and US foreign policy</i>	800 000
Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI)	C Friis	<i>Cyberprosjekt</i>	90 000
Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI)	J Wilhelmsen	<i>Strategic partners against terrorism</i>	800 000
Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI)	M Bøaas	<i>Islamic Insurgents in the MENA region</i>	800 000
Internasjonal arbeidsgruppe av jurister	A W Dahl	<i>Autonome systemer – juridiske vurderinger</i>	1 000 000
The Peace Research Institute Oslo (PRIO)	S Tønnesson	<i>The Russia-China partnership and its implications.</i>	735 000
The Peace Research Institute Oslo (PRIO)	H Nygård	<i>Deltakelse på Strategic Foresight Analysis – NATO ACT</i>	30 000
Doktorgrads- og postdoktorgradsstipend (treårig):			
Institutt for forsvarsstudier (IFS)	K Brusgaard	<i>Russian Nuclear Strategy</i>	875 000
The Peace Research Institute Oslo (PRIO)	H M Nygård	<i>Conflict, Regime Change and Democratization</i>	875 000
Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI)	Sverdrup og Thygeson	<i>Securing the Rise in Europe</i>	875 000

ARENA	M Riddervold	<i>A global maritime power in the making: EU maritime strategy and defence policies and their implications for Norway</i>	875 000
Institutt for forsvarsstudier (IFS)	H Bækken	<i>Militarisering i Russland</i>	875 000
Andre prosjekter:			
Institutt for forsvarsstudier (IFS)	R M Allers	<i>Security in Northern Europe (treårig prosjekt)</i>	2 230 000
Atlantic Council US (ACUS)	225 000 USD/år + 258.350 kr	<i>NATO, Norge, Nordområdene og den transatlantiske linken (treårig prosjekt) + NATO Young Leadership Program</i>	2 168 983
Institutt for forsvarsstudier (IFS)/Center for Strategic and International Studies (CSIS)	200 000 NOK/år	Kontorplass ved CSIS – samarbeid – Washington DC	200 000
Totalt			14 028 983

Kapittel 1700, post 71		
Frivillige organisasjoner og virksomhet		
Tilskuddsmottaker		Utbetalt beløp
Norske Reserveoffiserers Forbund	Drifts- og prosjektstøtte. Prosjekter som fikk innvilget støtte: kurs for instruktører, militær idrett, praktiske kurs og mestringsprosjekter, kompetansestøtte til Forsvaret, tidsskriftet Pro Patria og øvrig forsvarsinformasjon, kultur og tradisjonsaktiviteter.	4 095 000
Kvinner Frivillige Beredskap	Drifts- og prosjektstøtte. Prosjekter som fikk innvilget støtte: Totalforsvarskonferansen, Sårbarhetskonferansen, Kvinnekonferansen, Linderudseminaret, tidsskriftet Trygge Samfunn, Forsvarets støtte til det sivile samfunn og «I mediebildet» (frokostmøter).	2 315 000
Det frivillige Skyttervesen	Drifts- og prosjektstøtte. Prosjekter som fikk innvilget støtte: ungdom og rekruttering, utdanning og kompetanseutvikling, miljøpakke, tidsskriftet Norsk Skyttertidsende, «feltskyting, skifeltskyting og skogløp», andre arrangement (blant annet nordisk mesterskap og NM).	29 265 000
Folk og Forsvar	Drifts- og prosjektstøtte. Prosjekter som fikk innvilget støtte: sikkerhetspolitiske dagsseminar, «temadager, foredrag og rollespill», studieturer, tidsskriftet Folk og Forsvar, informasjonsmateriell og meningsmålinger.	8 040 000

Den Norske Atlanterhavskomite	Drifts- og prosjektstøtte. Prosjekter som fikk innvilget støtte: sikkerhetspolitisk konferanse, lunsjseminarer, regionale kurs i internasjonal politikk, publikasjoner og nettside, «Hard Talk» (en serie utspøringsdebatter), studieturer og ungdomsnettverk.	6 690 000
Norges Forsvarsforening	Drifts- og prosjektstøtte. Prosjekter som fikk innvilget støtte: sårbarhetskonferanser, ungdomskonferanser, konferanser knyttet til langtidsplanen for Forsvaret, Sikkerhetskonferansen, «samfunnssikkerhet og samarbeid», nettside, tidsskriftet Norges Forsvar og Nato-konferanser.	2 515 000
Oslo Militære Samfund	Drifts- og prosjektstøtte. Prosjekter som fikk innvilget støtte: Clausewitz-seminar og sikkerhets- og sårbarhetskonferanse.	211 500
Norges Lotteforbund	Driftsstøtte.	950 000
Kristiansand Militære Samfunn	Driftsstøtte.	110 000
Bergen Militære Samfunn	Driftsstøtte	54 000
Tromsø Militære Samfunn	Driftsstøtte	52 000
Yata Norge	Prosjektstøtte til Nordic Security Conference 2016.	158 000

Kapittel 1700, post 71, forts.		
Andre verdenskrig og kulturhistoriske saker		
The City of Ouistreham Riva-Bella	Støtte til invasjonsmonumentet «Sword Beach Promenade for Peace» på Sword Beach, Normandie, Frankrike	236 758
Hjemmefrontmuseet	Støtte til trykking av Frode Færøys doktorgrads avhandling ved Det humanistiske fakultet, Universitetet i Oslo, «Fiende eller forbundsfelle?» Norske hjemmefront- og eksilorganers forhold til den kommunistiske motstandsbevegelsen (1942-45).	75 000
Narvik Røde Kors Krigsminnemuseum	Støtte til utstilling om nordnorsk krigshistorie	200 000
Foreningen Scramble	Støtte til reising av monument til minne om norske jagerfly-personell i Grimbergen ved Brussel	150 000
Varanger Museum	Tilskudd til forstudie i et forskningsprosjekt ved Varanger Museum, avd. Vadsø, "Nytt lys på partisanene i nord".	200 000
Orkana Forlag AS	Støtte til utgivelse av krigsdagbok - dagbøkene til Laura Rachløw Isachsen	50 000

Egil Eikanger m.fl.	Støtte til reising av statue av krigsveteran og stortingspresident Per Hysing-Dahl	50 000
Sanden Media AS	Produksjonsstøtte til filmen "Telavågbarne", som vil bli vist på NRK i 2017	200 000
UiT Norges arktiske universitet	Støtte til oversettelse og utgivelse av Maksim Ivanovitsj Starostins krigs dagbok	50 000
Norske Reserveoffiserers Forening	Støtte til 9. april arrangement om kampene ved Fossum Bru for elever i den videregående skole i Spydeberg i 2015	14 358
Stiftelsen Arkivet	Produksjonsstøtte til dokumentarfilmen "Majorens sønn" En film om Lasse Laudal, sønn av major Arne Laudal, leder av Milorgs kampgruppe 3, fra våren 1942 leder av Milorg D-13. De ble begge arrestert av 7. desember 1942. Arne Laudal ble sammen med 5 av sine menn dømt til døden og henrettet på Trandum 9. mai 1944. Filmen vil bli brukt i Stiftelsen Arkivets arbeid, og forsøkt vist på NRK.	75 000
Danmarks-Samfundet	Støtte til bok om "De nordiske frivillige i de slesvigske kriger"	24 494
Cato Guhnfeldt	Prosjektstøtte til bokserien «Spitfire saga». Bind VI, i 2016 og Bind VII, utgitt i 2017, på Vings Forlag.	132 500
Cato Guhnfeldt	Trykkestøtte til bind VI og VII av "Spitfire Saga"	50 000
Dreyers forlag	Trykkestøtte til boken "Holocaust i Norge" av Bjarte Bruland, utgitt i 2017	60 000
Stiftelsen Akershus Festning for Kunst og Kultur	Tilskudd til oppsetning av «Peer Gynt» sommeren 2017	200 000

Kapittel 1700, post 71, forts.		
Kommunikasjonsprosjekter		
European Military Press Association	Støtte til deres årlige kongress, avholdt i Oslo i 2016. Temaet var innføringen av allmenn verneplikt.	50 000
Totalt		56 273 610